PG Even Semester Examination, May 2025

SANSKRIT

4th Semester

Course No : SANECC - 653 (B)

(Purva-Mīmāṁsā)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(Answer five questions taking one from each unit)

Unit - I

(Mimāṁsāsūtra of Jaimini) Śūtra I-V with Śābarabhāṣya

1. (a) i) मीमांसासूत्राणां क: प्रणेतार: ? मीमांसा इति शब्दस्य कोऽर्थ: ?1+1=2

   ii) मीमांसादर्शने कति अधिकरणानि सन्ति ? 2

   (b) 'अथातो धर्मजिज्ञासा' इति सूत्रस्य प्रत्येकेषां पदानां शाबरभाष्यदिशा व्याख्यायताम्। 10

2. (a) जैमिनिदर्शनस्य द्वितीयं सूत्रं किम् ? 2

   (b) शाबरभाष्यदिशा द्वितीयं सूत्रं व्याख्यायताम्। 12

Unit - II

(Bhātta and Prābhākara School of Pūrvamīmāṁsā)

3. (a) कुमारिलभट्टस्य प्रभाकरमिश्रस्य च संक्षिप्तः परिचयः प्रदेयः। 3+3=6

(b) मीमांसादर्शनदृष्ट्या कुमारिल-प्रभाकरयोः मतं तुलनात्मकतया उपस्थाप्यताम् 8

4. (a) कुमारिलभट्टस्य कृतिनिचयानां विस्तृतः परिचयः प्रदेयः। 7

(b) प्रभाकरमिश्रस्य कृतिनिचयं विस्तरेण समुपस्थाप्यताम् । 7

Unit - III

(Ślokavārtikam, Jijňāsāsūtram 1-60)

5. व्याख्यायताम् - 7x2=14

(a) प्रायेणैव हि मीमांसा लोके लोकायतीकृता
तामास्तिकपथे कर्तुमयं यत्नः कृतो मया।।

(b) विद्यान्तरेषु नाप्येतद् यद्यपीष्टं प्रयोजनम्
अनर्थप्रापणं तावत् तेभ्यो नाशङ्क्यते क्वचित् ।।

6. (a) इह त्वाक्षिप्य सम्बन्धं भाष्य एवाभिधीयते
धर्म प्रसिद्ध्यसिद्धिभ्यां तस्मान्नान्योऽभिधीयते।।

(b) न चाप्यत्राथशब्देन शास्त्रसम्बन्ध उच्यते
सम्बन्धं क्रिययोर्ह्येष ब्रूते शास्त्राच्च ते पृथक् ।।

Unit - IV

(Ślokavārtikam, Jijňāsāsūtram 61-122)

7. व्याख्यायताम् - 7x2=14

(a) न वार्यतेऽनधीतत्त्वं नानन्तर्यं विधीयते
सामर्थ्यासिद्ध्यदृष्टार्थ प्रसङ्गात्तेन लक्षणा ।।

(b) तत्परत्वविधानाच्च न तावद् दारसङ्ग्रहः
व्याख्याय कीर्तिता चात्र स्नायादिति पुनः स्मृतिः।।

8. (a) ग्रन्थग्रहणमात्रे च कृते स्नानं विरुध्यते
अधीत्येत्यधिगम्येति व्याख्याने त्वविरोधिता।।

(b) तावत् सकलवाचित्वान्न स्नानं पर्यवस्यति
गुरुगेहादनावृत्तः स्नातको न हि कथ्यते।।

Unit - V

(Mīmāṁsā Pāribhāṣā)

9. (a) मीमांसा-परिभाषायाः को वा रचयिता ? 2

(b) मीमांसापरिभाषामाश्रित्य ब्राह्मणवाक्यानां विविधत्वं वर्ण्यताम् . 12

10. व्याख्यायताम् - 7x2=14

(a) क्वचित् कर्मोत्पत्तिवाक्यमेव फलसम्बन्धबोधकमपि भवति।

(b) प्रधानकर्मणः स्वरुपेणाङ्गसाहित्याभावेऽपि उत्पत्त्यपूर्वद्वारा साहित्यसम्भवात्।।

★★★